

Nr 39.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri m. m.; given Stockholms slott den 23 januari 1920.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri;

2) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter; och

3) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri.

Härigenom förordnas, att lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri, vilken lag gäller till och med den 29 februari 1920, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 28 februari 1921. Av Konungen jämlikt sagda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, varom i lagen sägs, skall vad där är stadgat fortfara att gälla även efter den 28 februari 1921.

Förslag

till

Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter.

Häri genom förordnas, att lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter, sådan denna lag gäller till och med den 29 februari 1920, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 28 februari 1921. Av Konungen jämlikt sagda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen avses, skall vad där är stadgat fortfara att gälla även efter sistberörda dag.

Förslag

till

Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort.

Härigenom förordnas, att lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort, vilken lag gäller till och med den 29 februari 1920, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 28 februari 1921. Av Konungen jämlikt sagda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen avses, skall vad där är stadgat fortfarande att gälla även efter sistberörda dag.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
16 januari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anförde efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

Den 29 februari 1920 utgår giltighetstiden för lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri, lagen samma dag om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter samt lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort.

Beträffande frågan, huruvida nämnda tre lagar böra erhålla förlängd giltighetstid, får jag till en början hänvisa till följande uppgifter från kommerskollegii fartygsregistreringsavdelning rörande de av fartygsregistret framgående förändringarna i svenska handelsflottans storlek under år 1919:

Tillkommit:	antal	Ångfartyg		Motorfartyg		Segelfartyg		netto- ton	
		brutto- ton	netto- ton	antal	brutto- ton	netto- ton	antal		brutto- ton
Nybyggda i riket	32	33,076.72	22,356.89	35	18,517.04	13,156.58	11	1,472.96	1,237.59
Förvärfvade från utlandet .	19	28,938.60	20,495.04	10	4,463.00	3,336.36	19	2,895.77	2,425.42
Summa	51	62,015.32	42,851.93	45	22,980.04	16,492.94	30	4,368.73	3,663.01
Avgått:									
Förolyckade eller förstörda									
genom krigsåtgärd	19	21,880.24	15,154.81	8	983.98	686.19	25	4,926.82	4,273.03
Kondemnerade eller slojade	—	—	—	2	92.74	63.57	22	4,535.20	4,071.97
Övergångna i utländsk ägo	10	5,470.14	3,771.13	10	1,628.03	1,111.46	11	2,834.67	1,613.06
Summa	29	27,350.38	18,925.94	20	2,704.75	1,861.22	58	12,296.69	9,958.06

Ångfartygen hava alltså ökats med 22 stycken, 34,664.94 bruttoton, 23,926.49 nettoton.

Motorfartygen hava alltså ökats med 25 stycken, 20,275.29 bruttoton, 14,631.72 nettoton.

Segelfartygen hava alltså minskats med 28 stycken, 7,927.96 bruttoton, 6,295.05 nettoton.

För fartygsbeståndet i dess helhet uppkommer alltså en ökning av 19 stycken, 47,012.27 bruttoton och 32,263.16 nettoton.

Handelsflottan skulle enligt ovanstående uppgift jämförd med motsvarande uppgift för år 1918 omfatta 1,231 ångfartyg om 882,318.56 bruttoton och 608,333.60 nettoton, 421 motorfartyg om 97,705.34 bruttoton och 71,325.63 nettoton samt 1,051 segelfartyg om 116,444.48 bruttoton och 100,035.38 nettoton. Hela fartygsbeståndet utgjorde sålunda 2,703 fartyg om 1,096,468.38 bruttoton och 779,694.61 nettoton.

Vidare hava beträffande frågan om behövligheten av omförmälda lagars prolongation utlåtanden infordrats från kommerskollegium och sjöfartskommittén.

Kommerskollegium.

Kommerskollegium — som numera, sedan statens handelskommission den 1 oktober 1919 blivit upplöst, fått sig anförtrodd den kommissionen förut tillkommande uppgiften att i särskilda fall medgiva upplåtelse till utlänning av svenskt fartyg ävensom medgiva undantag från gällande förbud mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter eller mellan svensk och utrikes ort — har i skrivelse den 2 december 1919 såsom sin uppfattning uttalat, att ifrågakvarande tre lagar borde i oförändrat skick prolongeras.

Sjöfartskommittén.

Sjöfartskommittén har i sitt den 15 december 1919 avgivna yttrande framhållit, att det för rederinäringsens utövare uppenbarligen vore önskvärt, att giltighetstiden för omförmälda lagar, varigenom berörda näringsidkares fria förfogande över det dem tillhöriga tonnage upphävdes, icke bleve förlängd, men att från det allmännas synpunkt onekligen funnes skäl, som talade för en utsträckning av lagarnas giltighetstid. Skulle förlängning komma till stånd, hemställdes dock, att denna måtte ske i sådan form, att Kungl. Maj:tt måtte bliva berättigad att upphäva lagarnas

tillämplighetstid, om förhållandena under den tid, för vilken lagarna kunde komma att förlängas, bleve sådana, att ifrågavarande föreskrifter icke längre kunde anses oundgängliga.

Trots den betydande ökning i landets varuimport, som efter världskrigets slut inträtt, råder alltså en avsevärd knapphet å ett flertal för vårt näringsliv viktiga förnödenheter, vilken knapphet i sin mån bidragit till fortvaron av den under kristiden rådande höga prisnivån. Det måste därför anses vara ett viktigt statsintresse, att de importmöjligheter, som numera förefinnas, utnyttjas på ett sätt, som bäst tillgodoser landets behov, och är detta intresse av desto större vikt, som vårt under krigsåren avsevärt förminskade tonnagebestånd är otillräckligt för ombesörjande av hela den tillförsel, som för närvarande erfordras. Den reglering av importen, som staten genom kristidskommissionerna och därunder lydande organ tidigare utövat, har väl numera i allt väsentligt upphört, men fortfarande torde det vara av behovet påkallat, att staten i vissa fall medverkar för tryggandet av landets varutillförsel. Jag får i detta avseende erinra om att statens handelskommissions avvecklingskommitté under hösten 1919 erhållit i uppdrag att förhandla med svenska rederier såväl om tillhandahållande av tonnage för hemfraktande av kol och vete från främmande stater som angående maximifraktsatser för dessa och andra transporter, vilka uppdrag lett till avslutandet av vissa betydelsefulla överenskommelser i nu nämnda avseenden, gällande intill utgången av mars respektive april månad 1920. Såväl för träffandet av angivna överenskommelser som för utövande av kontroll å deras fullgörande har tillvaron av förevarande lagar varit av stor betydelse, och torde, därest berörda överenskommelser vid giltighetstidernas utgång behöva förnyas, detta näppeligen kunna åvägbringas, med mindre dessa lagar då äro i gällande kraft. Under rådande förhållanden är det icke heller alldeles uteslutet att jämväl andra dylika regleringar beträffande importen av viktigare varor kunna bli nödvändiga. På grund härav och med hänsyn jämväl till den allmänna osäkerhet, som råder på den internationella fraktmarknaden, tillstyrker jag, att giltighetstiden för ifrågavarande lagar förlänges under ett år från den 29 februari 1920.

Uppenbart är att, därest nyssberörda lagstiftningsåtgärd vidtages, Kungl. Maj:t, å vars beslut lagarnas tillämpning beror, kommer att, i den mån så kan ske utan förfång för statens intresse, medgiva lättnader i de i lagarna avsedda förbud, och torde, för den händelse förhållandena före utgången av den nya giltighetstiden skulle bli sådana, att ett upphö-

Departement-
schefen.

rande av nämnda förbud, helt eller delvis, utan olägenhet kan äga rum, Kungl. Maj:t ej underlåta att vidtaga åtgärder i detta syfte.

2 § i lagen,
den 20 juni
1918.

Sjöfarts-
kommittén.

Vad särskilt angår lagen om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods mellan svensk och utrikes ort har sjöfartskommittén i sitt förenämnda utlåtande hemställt om sådan ändring i denna lag, att den i 2 § tredje stycket stadgade påföljd för den, som gjort sig skyldig till förseelse mot lagen, att utgiva honom tillkommande *frakt* för godsets olovliga fortskaffande, icke ovillkorligen måste ådömas, och har kommittén till stöd härför anfört, att under lagens giltighetstid vissa fall förekommit, där underlåtenheten att efterfölja lagens föreskrifter varit fullständigt oavsiktlig och i vilka berörda påföljd därför varit allt för sträng.

Departement-
schefen.

Då nyssnämnda lag numera ägt tillämpning i mera än ett och ett halvt år, torde bristande kännedom om lagens innehåll näppeligen vidare kunna föranleda överträdelser av dess bestämmelser. Att märka är, att den av sjöfartskommittén omnämnda påföljd allenast är avsedd att tillämpas i fall, där *redaren* antingen själv direkt medverkat vid åtgärd i strid mot utfärdat förbud eller med vetskap om sådan åtgärd underlåtit att, såvitt det stått i hans makt, hindra densamma, och synes det vara en fullt rimlig påföljd, att han i dylikt fall går förlustig den frakt, som tillfallit honom i följd av den lagstridiga handlingen. En given sak är däremot, att, på sätt redan antytts, licenser från meddelade förbud böra lämnas med minsta möjliga omgång och i så vidsträckt omfattning, som är förenlig med lagstiftningens syfte; med en sådan tillämpning lär man icke behöva befara, att lagens straffpåföljder komma att för framtiden drabba oskäligt hårt. På grund härav hemställer jag, att sjöfartskommitténs förevarande framställning ej måtte föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

I enlighet med vad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet utarbета förslag om fortsatt tillämpning till och med den 28 februari 1921 av förenämnda tre lagar.»

Föredraganden uppläste härefter förslag till

1) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri;

2) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter; och

3) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort; vilka förslag voro av den lydelse bilagor till detta protokoll utvisa¹; och hemställde föredraganden, att för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Adil Wifvesson.

¹) Dessa bilagor, som äro av ordagrant lika lydelse med de vid propositionen fogade lagförslagen, hava här uteslutits.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen den
23 januari 1920.*

Närvarande:

Justitieråden AMÉEN,
friherre LEIJONHUFVUD,
EDELSTAM,
Regeringsrådet LINNÉR.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 16 januari 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade *förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri, förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter och förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, assessor Thor Sjöfors.

Lagrådet lämnade förslagen utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför
Hans Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 23 januari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde lagrådets denna dag avgivna utlåtande över de den 16 innevarande januari till lagrådet remitterade förslag till

1) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri;

2) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter; och

3) lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1918 om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort.

Föredraganden hemställde, att förslagen, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Kungl. Maj:ts proposition nr 39.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställdan tacktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse, bilagor vid detta protokoll utvisa.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.
